

VALTIONEUVOSTON ASETUS ERÄIDEN MAATALOUDEN PINTA- ALAPERUSTEISTEN TUKIEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EDELLYTYKSISTÄ

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä vuosina 2021 ja 2022 yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä uudistettiin seuraavaa rahoituskautta varten. Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamista suorista tuista ja osittain rahoittamista maaseudun kehittämiseen liittyvistä korvauksista säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus.

Suorien tukien ja maaseudun kehittämiseen liittyvien korvausten järjestelmät jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Suorat tuet ja maaseudun kehittämisen korvaukset ovat osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Euroopan unionin kokonaan rahoittamiin tuotannosta irrotettuihin suoriin tukiin kuuluvat suunnitelma-asetuksen 16 artiklan mukaan perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki sekä ilmasto-, ympäristö- ja eläinten hyvinvointia koskevat järjestelmät (ekojärjestelmätuki). Maaseudun kehittämisen korvauksiin kuuluvat muun muassa ympäristökorvaus, luonnonhaittakorvaus ja luonnonmukaisen tuotannon korvaus. Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022).

Kansallisesti suorista tuista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Lain 5 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maataloustuotteiden tuottamisesta, maatalousmaasta ja sen säilyttämisestä, maatalousmaan käyttämisestä muuhun kuin maataloustoimintaan, maatalousmaata olevista pelloista ja pysyvistä kasveista, maatalousmaalla olevista maisemapiirteistä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä, yhdistämisestä ja vähimmäiskoosta. Lain 6 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tukikelpoisen alan tarkemmista edellytyksistä, tukikelvottomista aloista ja niiden todentamisesta.

Maaseudun kehittämisen korvauksista säädetään eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022). Lain 4 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maatalousmaasta ja sen käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan ja poistamisesta maatalouskäytöstä sekä perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja vähimmäiskoosta. Lain 5 §:n 8 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa ympäristökorvauksen myöntämisen tarkemmista edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta. Lain 6 §:n 5 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin

luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta. Lain 8 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonhaittakorvauksen myöntämisen edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta.

Kokonaan kansallisesti rahoitetuista pinta-alaperusteisista tuista säädetään maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetussa laissa (1559/2001). Lain 9 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa maatalousmaan tarkemmasta määritelmästä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja minimikoosta, hallinta-ajasta, paikkakunnan tuotanto-olosuhteiden mukaisesta viljelytavasta sekä kesannon ja muun viljelemättömän pellon hoitovaatimuksista. Lain 10 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa muista kotieläintalouden tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Lain 10 e §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen määräytymisen ja myöntämisen perusteista.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta ja Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi ehdotetaan säädettäväksi Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 2 momentin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 4 §:n 6 momentin, 5 §:n 8 momentin, 6 §:n 5 momentin ja 8 §:n 3 momentin sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 9 §:n 3 momentin, 10 §:n 6 momentin ja 10 e §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetus eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Asetusehdotus sisältäisi tarkemmat säännökset maatalousmaasta, kasvinviljelyyn liittyvästä maataloustuotteiden tuottamisesta maatalousmaalla, maatalousmaan avoimena säilyttämisestä, maatalousmaan käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan, maatalousmaan poistamisesta maatalouskäytöstä, pysyvästä nurmesta, pysyvistä kasveista, tukikelpoisesta alasta, korvauskelpoisesta alasta, korvauskelpoisuuden siirtämisestä, korvauskelpoisuuden palauttamisesta, perus- ja kasvulohkoista, reuna- ja sarkaojista, viljelyteknisistä päisteistä sekä puutarhakasvien hoito- ja ajokäytävistä.

4. Pykäläkohtaiset perustelut

- 1 § Asetusehdotuksen 1 §:ssä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetusta sovellettaisiin pykälässä määriteltyihin maatalouden pinta-alaperusteisiin tukiin.
- 2 § Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin asetuksen soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa. Asetusta sovellettaisiin Ahvenanmaan maakunnassa myönnettäessä 1 §:ssä

tarkoitettuja tukia, jos asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

3 §

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin peruslohko, jolla tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2022/1172, jäljempänä laadunarviointiasetus, 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua viitelohkoa. Laadunarviointiasetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan viitelohkolla tarkoitetaan maantieteellisesti rajattua aluetta, jolla on yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 68 artiklassa tarkoitettuun viljelylohkojen tunnistusjärjestelmään kirjattu oma tunniste. Pykälän 2 kohdassa määriteltäisiin tie, jolla tarkoitettaisiin kulkuyhteyttä varten rakennettua tai maatalousmaalla kulun vuoksi muodostunutta pysyväisluonteista kulkuväylää. Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin vesistö, jolla tarkoitettaisiin vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vesistöä ja Ahvenanmaan maakunnan vesilain (Ålands författningssamling 1996:61) 3 §:n 30 kohdassa tarkoitettua vesistöä sekä viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän (LPIS) Vesistöt-karttatasossa olevaa uomaverkostomallia (Vipu-vesistöt). Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin kesanto. Kesannon määritelmän osalta viitattaisiin Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1384/2022) 3 §:n 1 momentin 4 kohtaan, jonka mukaan kesannolla tarkoitetaan tuotantoon käyttämätöntä maatalousmaata, joka on viher-, sänki- tai avokesantoa. Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin peltolohkokesteri. Peltolohkokesterillä tarkoitettaisiin yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 68 artiklassa tarkoitettua viljelylohkojen tunnistusjärjestelmää. Edellä mainitun artiklan mukaan viljelylohkojen tunnistusjärjestelmä muodostuu jäsenvaltion käyttöön ottamasta ja säännöllisesti ajantasaistamasta paikkatietojärjestelmästä, joka perustuu ilma- tai satelliittiortokuvaukseen ja takaa yhtenäisen standardin mukaisesti vähintään mittakaavan 1:5000 kartoja vastaavan tarkkuuden. Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin kaksitasouoma, jolla tarkoitettaisiin ojaa, jossa alivesiuomaa reunustaa toiselle tai molemmille puolille perustettu tulvatasanne. Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin monimuotoisuuskaista. Pykälän 8 kohdan mukaan puulla tarkoitettaisiin vähintään neljä metriä korkeaa yksi- tai monirunkoista, monivuotista puuvartista kasvia tai latvuksellista puumaista pensasta, jonka runko ja haarat kasvavat pystyyn tai yläviistoon ja jonka puumaiset varret kasvavat paksuutta ja pituutta sekä alle neljä metriä korkeaa katajaa.

4 §

Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin maatalousmaasta. Pykälän 1 momentin mukaan maatalousmaalla tarkoitettaisiin maataloustoimintaan käytettävää maata. Maatalousmaa olisi oltava maan peittämää alaa. Maatalousmaahan katsottaisiin kuuluvaksi peruslohkojen sarkaojat ja niiden pientareet, muut tarkoituksenmukaiset lohkojen pientareet, suojakaistat ja muut vastaavat alueet. Ala, joka on säännöllisesti luonnollisen vedenkorkeuden vaihtelun vuoksi veden peittämää, ei ole maatalousmaata. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin alasta, jota ei katsottaisi maatalousmaaksi. Alat, joiden pääasiallinen tarkoitus on muu kuin

maataloustoiminta, eivät olisi maatalousmaata. Tällaisia olisivat esimerkiksi aurinkopaneelialat. Maatalousmaalla ei saisi kasvaa puita muissa kuin asetuksessa säädetyissä tapauksissa. Esimerkiksi pysyvän nurmen kasvulohkolla voisi olla muita puita kuin laidunnettavia ja tuotantoeläinten rehuksi soveltuvia lehtipuiden taimia enintään 50 kappaletta hehtaarilla, jos ne ovat kasvulohkolla hajanaisesti. Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin metsämaa, kitumaa, joutomaa ja taimitarha. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin peltometsäviljelystä. Peltometsäviljelyssä maatalousmaalla voisi olla puita ja pensaita tuulensuojaistutuksina peruslohkon reunoilla, jotka eivät rajoitu metsään. Peltometsäviljelyksi hyväksyttävässä tuulensuojaistutuksessa puiden ja pensaiden taimet olisi istutettava peruslohkon reunalle myötäillen lohkon reunan muotoa. Istutusalueen kokonaisleveys saisi olla enintään kaksi metriä. Pykälän 5 momentin mukaan maatalousmaalla olisi oltava tehtynä normaalit maataloustoiminnan edellyttämät peruskunnostustoimenpiteet ja maatalousmaan viljelykunnosta olisi huolehdittava aktiivisesti tai sillä olisi oltava luonnostaan maataloustuotantoon soveltuvat olosuhteet. Momentissa tarkoitettuja peruskunnostustoimenpiteitä olisivat esimerkiksi ojitus ja kalkitus. Kosteaviljelyn alat voisivat olla maatalousmaata, jos aloilla pystytään tekemään kosteaviljelyyn soveltuvien lajien edellyttämät viljelytoimet. Kosteaviljelyllä tarkoitettaisiin viljelyä maatalousmaalla, jossa pohjaveden pintaa on nostettu säätösaloituksen tai muiden teknisten ratkaisujen avulla ja jolla on tarkoitus tuottaa tällaisella alalla tuottamiseen soveltuvia maataloustuotteita.

- 5 § Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin maatalousmaan maankäyttölajeista. Pykälässä määriteltäisiin maankäyttölajit pelto ja luonnonlaidun ja -niitty. Pellon ulkopuolisella alalla tarkoitettaisiin muun muassa 10 §:ssä tarkoitettua alaa.
- 6 § Asetuksen 6 §:ssä säädettäisiin kasvinviljelyyn liittyvästä maataloustuotteiden tuottamisesta maatalousmaalla. Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetään maataloustoimintaan kuuluvasta maataloustuotteiden tuottamisesta. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin maataloustuotteiden tuottamisesta siltä osin kuin on kyse kasvinviljelystä. Pykälän 1 momentin mukaan kasvinviljelyssä maataloustuotteiden tuottamiseksi katsottaisiin viljely maatalousmaalla, jossa yksi- tai monivuotinen kasvusto on perustettu kylvämällä tai istuttamalla riittävällä siemen- tai taimimäärällä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta, tarkoituksena tuottaa korjuu- ja markkinakelpoinen sato tai tarkoituksenmukainen ilmasto- tai ympäristöhyöty. Momentissa säädettäisiin myös puutarhakasvien kylvämisestä ja istuttamisesta ja sille asetetuista määräajoista. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksellisten sääolosuhteiden vaikutuksesta kylvämiseen ja istuttamiseen. Jos poikkeukselliset sääolosuhteet estävät kylvämisen tai istuttamisen viimeistään 30 päivänä kesäkuuta, kylvö tai istutus olisi tehtävä heti olosuhteiden salliessa. Poikkeuksellisena sääolosuhteena pidettäisiin tilannetta, jossa pitkään jatkuneiden runsaiden sateiden ja vähäisen haihdunnan vuoksi pellon märkyys on estänyt kylvämisen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin viljelytoimenpiteille asetetuista tarkemmista vaatimuksista.
- 7 § Asetuksen 7 §:ssä säädettäisiin maatalousmaan avoimena säilyttämisvaatimuksesta. Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaan maatalousmaan säilyttämisellä tarkoitetaan maatalousmaan hoitamista siten, että se pysyy avoimena. Muu kuin maataloustuotteiden tuottamiseen käytettävä maatalousmaa on niitettävä vuosittain tai se on pidettävä avoimena laiduntamalla tai muulla vastaavalla tavalla. Ehdotetun pykälän mukaan maatalousmaan avoimena

säilyttämisvaatimus koskisi kesantoja, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin ympäristösopimuksiin sisältyviä aloja sekä aloja, jotka ovat maankäyttölajiltaan luonnonlaitumia tai -niittyjä. Kesantojen ja sellaisten luonnonlaitumien ja -niittyjen, jotka eivät sisälly ympäristösopimuksiin, avoimena säilyttäminen olisi hoidettava niittämällä alat vuosittain viimeistään 31 päivänä elokuuta tai laiduntamalla. Muut kuin maataloustuotteiden tuottamiseen käytettävät peltoalat ja pysyvän nurmen alat olisi niitettävä vuosittain viimeistään 31 päivänä elokuuta, jos niillä on kasvustoa. Kasvustolla tarkoitettaisiin esimerkiksi avo- ja sänkikesannolla olevaa rikkaruohokasvustoa ja viherkesannolla olevaa kasvustoa. Pykälän 2 momentin mukaan puuvartistia kasveja sisältävillä aloilla maatalousmaan avoimena säilyttämisvaatimus koskisi istutettujen puuvartisten kasvien rivi- ja taimivälejä. Pykälän 3 momentin mukaan suojakaistat ja monimuotoisuuskaistat sekä suunnitelma-asetuksen 31 ja 70 artiklan mukaiset sitoumusalat, joilla ei tuoteta maataloustuotteita, olisi säilytettävä avoimena.

- 8 § Asetuksen 8 §:ssä säädettäisiin maatalousmaan käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan. Pykälän 1 momentin mukaan maataloustoimintaan liittyvät tilapäiset, pienet tuotantoon käyttämättömät alat katsotaan maatalousmaaksi, jos ne täyttävät 4 §:ssä säädetyt maatalousmaan edellytykset. Maatalousmaalla voitaisiin tilapäisesti ja lyhytaikaisesti varastoida esimerkiksi säilörehupaaleja, säilörehuaumoja ja lannoitteita. Maatalousmaalla voisi olla myös maataloustuotantoon liittyviä tilapäisiä ja kevytrakenteisiä rakennelmia. Pykälän 2 momentin mukaan maatalousmaan viljelykuntoa parantavat kunnostustoimenpiteet tai muut vastaavat toimenpiteet, yhdyskuntatekniset työt, matkailuun ja vapaa-aikaan liittyvä toiminta sekä muu vastaava toiminta olisi maatalousmaalla sallittua edellyttäen, että toiminta ei vahingoita kasvustoa, joka on perustettu sadontuottotarkoituksessa. Myös maatalousmaalla, jota käytetään muuhun kuin maataloustoimintaan, olisi noudatettava suunnitelma-asetuksen 2 jaksossa säädetyt ehdollisuuden vaatimuksia. Edellä mainitut ehdollisuuden vaatimukset koskisivat maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuja kasvintuotannon tukia siltä osin kuin kyse on suunnitelma-asetuksen 13 artiklassa säädetyistä vaatimuksista. Käyttö muuhun kuin maataloustoimintaan ei saisi vaarantaa alan maatalouskäyttöä seuraavana kasvukautena.
- 9 § Asetuksen 9 §:ssä säädettäisiin maatalousmaan poistamisesta maatalouskäytöstä. Pykälän 1 momentin mukaan, jos maatalousmaata poistetaan maatalouskäytöstä, siitä olisi ilmoitettava tukihakemuksessa. Poistettu ala voidaan ilmoituksen perusteella poistaa myös peltolohkorekisteristä. Pykälän 2 momentin mukaan, jos ala myöhemmin kunnostetaan maatalousmaaksi ja sitä käytetään maataloustoimintaan, ala olisi ilmoitettava tukihakemuksessa. Tuenhakijan tulisi pyydettäessä toimittaa alasta paikkaan sidottu valokuva tai muu riittävä todiste, joka osoittaa alan olevan maatalousmaata.
- 10 § Asetuksen 10 §:ssä säädettäisiin pysyvästä nurmesta. Pykälän 1 momentin mukaan pysyvän nurmen alaan hyväksyttäisiin alat, joilla on heinäkasveja tai muita nurmirehukasveja yli 50 prosenttia kasvulohkon alasta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin aloista, jotka eivät ole pysyvän nurmen alaa.

- 11 § Asetuksen 11 §:ssä säädettäisiin pysyvistä kasveista. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin lyhytkiertoisista energiapuista ja niiden istutustiheydestä. Lyhytkiertoisiksi energiapuiksi katsottaisiin haapa, hybridihaapa, poppeli ja paju, jos niiden sadonkorjuun enimmäiskiertoaika on korkeintaan seitsemän vuotta.
- 12 § Asetuksen 12 §:ssä säädettäisiin tukikelpoisesta hampusta. Pykälässä määriteltäisiin tukeen oikeuttavat hampun lajikkeet. Tuenhakijan olisi hampusta tukea hakiessaan ilmoitettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmätyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/1173 8 artiklan 3 kohdan i alakohdassa tarkoitettut tiedot.
- 13 § Asetuksen 13 §:ssä säädettäisiin tukikelpoisesta alasta Euroopan unionin suorissa viljelijätuissa. Pykälän 1 momentin mukaan maatalousmaa olisi perustulotuessa, uudelleenjakotulotuessa, nuorten viljelijöiden tulotuessa ja ekojärjestelmätuessa tukikelpoista, jos sille on perustettu kasvusto 6 §:n mukaisesti viimeistään 30 päivänä kesäkuuta sinä vuonna, kun tukea haetaan, tai aiemmin, tai jos se on luonnonlaitumena ja -niittynä pysyvää nurmea, ja kasvulohko on ilmoitettu Ruokaviraston määräämällä tavalla. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin tukikelpoisista aloista. Momentin 1 kohdassa tarkoitettuun koeviljelytoimintaan kuuluvat myös käytävät ja kulkureitit koeruutujen välissä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pysyvää nurmea olevalla kasvulohkolla sallitusta puiden enimmäismäärästä. Pysyvän nurmen kasvulohkolla voisi olla maisemapiirteenä muita puita kuin laidunnettavia ja tuotantoeläinten rehuksi soveltuvia lehtipuiden taimia enintään 50 kappaletta hehtaarilla, jos ne ovat kasvulohkolla hajanaisesti. Puiden määrässä ei otettaisi huomioon peltometsäviljelyn tuulensuojapuuvien puita.
- 14 § Asetuksen 14 §:ssä säädettäisiin korvauskelpoisesta alasta eräissä maaseudun kehittämisen korvauksissa. Pykälän 1 momentin mukaan ympäristökorvauksessa, luonnonhaittakorvauksessa ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksessa korvauskelpoista alaa olisi sellainen ala, joka oli korvauskelpoista vuonna 2022 ympäristökorvauksessa tai luonnonhaittakorvauksessa. Ala, joka on maankäyttölajiltaan luonnonlaidunta tai -niittyä ja joka oli vuonna 2022 vain luonnonhaittakorvauksessa korvauskelpoista, olisi korvauskelpoista kuitenkin vain luonnonhaittakorvauksessa. Pykälän 2 momentin mukaan ala säilyisi korvauskelpoisena, vaikka sillä ei väliaikaisesti harjoiteta maataloustoimintaa, jos se säilyy maatalousmaana. Momentissa säädettäisiin tarkemmin tilanteista, joissa ala menettää korvauskelpoisuutensa. Peltometsäviljelyalat eivät poikkeaisi korvauskelpoisuuden suhteen muusta maatalousmaasta. Pykälän 3 momentin mukaan korvauskelpoisen alan olisi täytettävä vaatimus pysyvää nurmea olevalla kasvulohkolla sallitusta puiden enimmäismäärästä.
- 15 § Asetuksen 15 §:ssä säädettäisiin harkinnanvaraisesta korvauskelpoisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan korvauskelpoisuus voitaisiin myöntää alalle, joka on tullut aktiiviviljelijän hallintaan tilusjärjestelyiden kautta, jos uusjakosuunnitelma on saanut lainvoiman ja tilukset on otettu haltuun uusjakosuunnitelman mukaisesti. Se, voitaisiinko alalle myöntää korvauskelpoisuus, riippuisi valtion talousarvion määrärahatilanteesta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin siitä, mitä tilusjärjestelyllä tarkoitetaan.

- 16 § Asetuksen 16 §:ssä säädettäisiin korvauskelvottoman alan lisäämisestä korvauskelpoiseen peruslohkoon. Pykälän 1 momentin mukaan korvauskelpoiseen maankäyttölajiltaan peltoa olevaan peruslohkoon voitaisiin valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen ja peltolohkojen digitoinnista vastaavan viranomaisen hyväksynnän perusteella lisätä peltolohkokisterin päivityksen yhteydessä viljelytoimia hankaloittavien esteiden poistosta tai peruslohkon rajojen muutoksista syntyviä korvauskelvottomia aloja, jotka parantavat peruslohkon muotoa. Se, voitaisiinko alalle myöntää korvauskelpoisuus, riippuisi, kuten 15 §:ssäkin, valtion talousarvion määrärahatilanteesta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen alojen tarkemmista edellytyksistä. Alan olisi rajauduttava peltolohkokisterissä jo olevaan peruslohkoon ja sen olisi oltava kooltaan alle 0,5 hehtaaria ja enintään 5 prosenttia edellä mainitusta peruslohkosta.
- 17 § Asetuksen 17 §:ssä säädettäisiin korvauskelpoisuuden siirtämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan aktiiviviljelijä voisi siirtää korvauskelpoisuuden omistuksessaan olevien 14 §:ssä tarkoitetun korvauskelpoisen alan ja korvauskelvottoman alan välillä. Alojen, joiden välillä korvauskelpoisuus siirretään, olisi oltava samaa maankäyttölajia. Maanomistaja voisi siirtää omistamaltaan alalta korvauskelpoisuuden aktiiviviljelijän omistamalle korvauskelvottomalle alalle, jos lohkot sijaitsevat saman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella. Pykälän 2 momentin mukaan korvauskelpoisuuden saisi siirtää vain sellaiselta korvauskelpoiselta peruslohkolta, joilla on siirtoa edeltävänä vuonna ollut hyväksytyjä kasvulohkoja. Korvauskelpoisuus olisi siirrettävä koko peruslohkolta. Peruslohkon, jolta korvauskelpoisuus siirretään, olisi oltava suurempi tai yhtä suuri kuin peruslohkon, jolle korvauskelpoisuus siirretään. Korvauskelpoisuuden siirto peruslohkojen välillä olisi toteutettava yhtäaikaaisesti. Korvauskelpoista alaa olisi siirrettävä yhteensä vähintään 0,2 hehtaaria. Pykälän 3 momentin mukaan peruslohkon, jolle korvauskelpoisuus siirretään, olisi oltava viljelykelpoinen siten, että peruskunnostustoimenpiteet on tehty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022. Pykälän 4 momentin mukaan korvauskelpoisuutta ei saisi siirtää alalle, jolta se on ympäristön- tai ilmastonsuojelun edistämiseksi jo aikaisemmin siirretty pois. Pykälän 5 momentin mukaan korvauskelpoisuuden siirtämisen hakumenettelyyn sovellettaisiin tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (1334/2022) 3 lukua.
- 18 § Asetuksen 18 §:ssä säädettäisiin korvauskelpoisuuden palauttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan, jos maatalouskäytöstä poistettu ala, jolta korvauskelpoisuus on poistettu vuonna 2023 tai sen jälkeen, otetaan takaisin maatalouskäyttöön, ala voisi saada korvauskelpoisuuden takaisin. Jos korvauskelpoisuus on poistettu vuosien 2015 - 2022 aikana, peruslohko voisi saada korvauskelpoisuuden takaisin vain hakemuksesta ja valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen. Vuoden 2023 jälkeen alalta poissiirretty korvauskelpoisuus voitaisiin palauttaa ilman määrärahatarkastelua. Tällä halutaan mahdollistaa muun muassa erilaiset peruskunnostustoimenpiteet, joiden aikana pelto ei ole viljelyssä. Tässä tapauksessa korvauskelpoisuuden palauttamisella ei olisi määräraha vaikutuksia, koska kyseinen pinta-ala sisältyy jo CAP-suunnitelman rahoituskehukseen. Mikäli korvauskelpoisuus on siirretty pois aikaisemmin, se voitaisiin palauttaa harkinnanvaraisesti erillisestä hakemuksesta, mikäli valtion talousarvioin määräraha tilanne sen sallii. Pykälän 2 momentin mukaan aktiiviviljelijän olisi 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa

hakiessaan korvauskelpoisuuden palauttamista esitettävä pyydettyä paikkaan sidottu valokuva alasta, joka osoittaa sen olevan maatalousmaata. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa korvauskelpoisuutta ei voitaisi palauttaa.

- 19 § Asetuksen 19 §:ssä säädettäisiin tukeen ja korvaukseen oikeuttavan vähimmäisalan laskemisesta. Vähimmäisalan laskennassa otettaisiin huomioon myös peltolohkorekisterissä sijainniltaan ja pinta-alaltaan määritellyt alat, joista ei makseta tukea tai korvausta ja jotka ovat kooltaan vähintään 0,01 hehtaaria.
- 20 § Asetuksen 20 §:ssä säädettäisiin peruslohkosta. Pykälän 1 momentin mukaan peruslohkon olisi oltava maatalousmaata paitsi, jos on kyse maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevasta ympäristösopimuksesta tai kosteikkojen hoitoa koskevasta ympäristösopimuksesta. Pykälän 2 momentin mukaan peruslohkon olisi oltava maantieteellisesti yhtenäistä maatalousmaata tai muuta aluetta. Peruslohkon katsotaan olevan maantieteellisesti yhtenäistä, jos peruslohkon halkaiseva oja on pientareineen enintään kolme metriä. Momentissa säädettäisiin tarkemmin peruslohkoa rajaavista rajoista. Pykälän 3 momentin mukaan peruslohko voisi olla samanaikaisesti vain yhden tuenhakijan hallinnassa. Peruslohko voisi kuitenkin olla usean tuenhakijan hallinnassa, jos on kyse yhteiskäyttölohkoista. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin peruslohkon digitoinnista ja peruslohkon tukihakemukselle esitetytyn enimmäispinta-alan, sijainnin ja rajojen korjaamisesta. Pykälän 5 momentin mukaan maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan ympäristösopimuksen tai kosteikkojen hoitoa koskevan ympäristösopimuksen sopimusala olisi muodostettava uusi peruslohko, jollei alaa ole jo aiemmin ilmoitettu omana peruslohkonaan. Pykälän 6 momentissa säädettäisiin pienten alle 0,05 hehtaarin peruslohkojen ilmoittamisesta.
- 21 § Asetuksen 21 §:ssä säädettäisiin kasvulohkosta. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin, mitä kasvulohkolla tarkoitetaan. Kasvulohko voisi olla enintään peruslohkon suuruinen ja se voisi liittyä vain yhteen peruslohkoon. Kasvulohkojen rajat ja niiden pinta-alat voisivat vaihdella peruslohkon sisällä vuosittain. Koeviljely- tai tutkimustoimintaan käytettävät alat luettaisiin yhdeksi kasvulohkoksi. Pykälän 2 momentin mukaan keskimäärin enintään neljä metriä leveät suoja- ja monimuotoisuuskaistat voitaisiin hyväksyä kasvulohkolle tukihakemuksessa ilmoitetun kasvin tai käyttömuodon pinta-alaan. Monimuotoisuuskaistan voisivat perustaa myös muut kuin ympäristösitoumuksen antaneet tuenhakijat. Ympäristösitoumuksen antanut tuenhakija voisi perustaa monimuotoisuuskaistoja ympäristösitoumuksen vaatimaa määrää enemmän. Pykälän 3 momentin mukaan marja-, hedelmä- ja vihanneskasveista sekä muista kasvilajeista voitaisiin kustakin muodostaa kasviryhmittäin yksi kasvulohko, jos samaan ryhmään kuuluvia eri kasvilajeja viljellään vierekkäin siten, että yksittäisen kasvilajin pinta-ala on alle 0,05 hehtaaria. Edellä mainittua kasviryhmittäistä kasvulohkoa ei voitaisi kuitenkaan muodostaa, jos osa lohkoista on puutarhakasvien vaihtoehtoisia kasvinsuojelumenetelmiä koskevan ympäristökorvauksen lohkoکوhtaisen toimenpiteen kohteena. Pykälän 4 momentin mukaan maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevaan ympäristösopimuksen hoitosuunnitelmaan sisältyvä aidattava tai raivauksella kunnostettava ala olisi erotettava omaksi kasvulohkokseen. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tuulensuojaistutuksista. Pykälän 6 momentin mukaan kasvulohko muodostaisi paikkatiedon sisältävän tukihakemuksen hakukelpoisen yksikön, jota voidaan

tarkastella yhdessä useamman kasvulohkon tai niiden osien kanssa pinta-alamonitoroinnissa tehtävää tarkastelua varten. Kasvulohkon tukeen ja korvaukseen oikeuttava vähimmäiskoko olisi 0,05 hehtaaria.

- 22 § Asetuksen 22 §:ssä säädettäisiin reunaojan hyväksymisestä perus- ja kasvulohkon alaan. Pykälän 1 momentin mukaan perinteiseen viljely- ja maankäyttötapaan kuuluva enintään kolme metriä leveä reunaoja voitaisiin hyväksyä perus- ja kasvulohkon tukikelpoiseen pinta-alaan peruslohkon rajalle asti. Momentti vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta perus- ja kasvulohkoista (344/2015). Myös pykälän 2 momentti vastaisi nykyisin voimassa olevaa asetusta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa reunaojana on kaksitasouoma.
- 23 § Asetuksen 23 §:ssä säädettäisiin sarkaojan tai muun kapean ojan hyväksymisestä perus- ja kasvulohkon alaan. Pykälän mukaan perinteiseen viljely- ja maankäyttötapaan kuuluva enintään yhteensä kolme metriä leveä sarkaoja tai muu kapea oja pientareineen voitaisiin hyväksyä perus- ja kasvulohkon pinta-alaan. Perinteiseen viljely- ja maankäyttötapaan kuuluvalla sarkaojalla tarkoitettaisiin avo-ojaa. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta perus- ja kasvulohkoista.
- 24 § Asetuksen 24 §:ssä säädettäisiin puisten ja pensoittuneiden alueiden vähentämisestä maatalousmaata olevan peruslohkon alasta. Pykälän 1 momentin mukaan puut ja pensaikot olisi vähennettävä peruslohkon alasta. Momentissa säädettäisiin tarkemmin tilanteista, joissa vähentämistä ei tehtäisi. Pykälän 2 momentin mukaan, jos peruslohkoon kuuluvassa ojassa tai viljelemättömällä pientareella on yli 1,5 metrin korkuista pensaikkoa tai puita, nämä alueet olisi vähennettävä peruslohkon alasta. Momentissa säädettäisiin tarkemmin tilanteista, joissa vähentämistä ei tehtäisi. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta perus- ja kasvulohkoista.
- 25 § Asetuksen 25 §:ssä säädettäisiin viljelyteknisistä päisteistä ja puutarhakasvien hoito- ja ajokäytävistä. Pykälän 1 momentin mukaan kasvin normaaliin viljelytapaan kuuluvat välttämättömistä viljelyteknisistä syistä jätetyt viljelyssä tarkoituksenmukaiset päisteet voitaisiin hyväksyä perus- ja kasvulohkon pinta-alaan. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puutarhakasvien hoito- ja ajokäytävät. Momentti vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta perus- ja kasvulohkoista.
- 26 § Asetuksen 26 §:ssä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 24.1.2023. Asetuksella kumottaisiin perus- ja kasvulohkoista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (344/2015).
- Liite 1 Asetuksen liitteessä 1 määriteltäisiin puutarhakasvit.
- Liite 2 Asetuksen liitteessä 2 määriteltäisiin hedelmä- ja marjakasvien taimien istutustiheydet.

5. Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Asetusehdotukseen sisältyy säännösehdotuksia (15 §:n 1 momentti, 16 § ja 18 §:n 1 momentti), joilla voi olla määräraha-vaikutuksia, jotka konkretisoituvat erikseen annettavan valtioneuvoston asetuksen kautta. Rahoituskaudella 2023-2027 annetaan vuosittain valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksen, luonnonhaittakorvauksen, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ja ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen hakemisesta. Asetuksella säädettäisiin vuosittain muun muassa aikaisemmin korvauskelvottoman peltoalan mahdollisesta hyväksymisestä korvauskelpoiseksi edellä mainituissa tukijärjestelmissä. Valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä otetaan huomioon korvauksiin vuosittain käytettävissä oleva valtion talousarvion määräraha.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin 7 lausuntoa. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus, MTK Rannikko ry, MTK Pohjois-Suomi ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Valtiovarainministeriöllä ja Luonnonvarakeskuksella ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Ruokaviraston lausunnon perusteella tarkennettiin 3 §:n puun määritelmää ja 5 §:n luonnonlaitumen ja -niityn määritelmää. Lisäksi 5 §:stä poistettiin maankäyttölajiltaan metsämaata olevan alan määritelmä. Lausuntojen perusteella täsmennettiin myös asetusehdotuksen 16 §:ää, jossa säädetään korvauskelvottoman alan lisäämisestä korvauskelpoiseen peruslohkoon. Ruokaviraston lausunnon perusteella tarkennettiin myös peruslohkoa koskevaa 20 §:ää ja kasvulohkoa koskevaa 21 §:ää.

MTK Rannikko ry:n ja MTK Pohjois-Suomi ry:n lausunnoissa esitettiin harkinnanvaraiseen korvauskelpoisuuteen ja korvauskelvottoman alan lisäämiseen laajennuksia, jotka eivät ole mahdollisia käytettävissä oleva määräraha huomioon ottaen. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry esitti kumina lisäämistä asetuksen liitteen puutarhakasveihin. Asetusehdotusta ei kuitenkaan muutettu tältä osin, koska kuminaa ei lueta puutarhakasveihin. Kumina on kuitenkin huomioitu tietyissä ympäristökorvauksen lohko-kohtaisissa toimenpiteissä. Ruokavirasto esitti, että 13 §:n 3 momentin mukaiset puut sallittaisiin vain maankäyttölajia luonnonlaidun ja -niitty olevilla aloilla. Asetusehdotusta ei kuitenkaan muutettu tältä osin, koska muutos vaatisi ensin komission hyväksymän Suomen CAP-suunnitelman muutoksen.

7. Laintarkastus

Asetusehdotuksen suomenkielinen versio on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 24.1.2023.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä